

П. С. Олешко,
кандидат історичних наук, доцент,
ректор Волинського інституту післядипломної педагогічної освіти (ВІППО)

Створення умов для ефективного забезпечення діяльності інституту післядипломної педагогічної освіти

Проаналізовано основні аспекти підвищення ефективності діяльності інституту післядипломної педагогічної освіти, обґрунтовуються умови здійснення неперервної освіти педагогів.

Ключові слова: інновації, неперервна освіта, підвищення кваліфікації, післядипломна педагогічна освіта, професійна компетентність.

Oleshko P. S. Creation of Conditions for Effective Activity of In-Service Teacher Training Institute.

The main aspects of improving the efficiency of activity of In-Service Teacher Training Institute are analyzed; conditions of continuous education of teachers are substantiated.

Key words: innovations, continuous education, professional development, in-service teacher training, professional competence.

Постановка проблеми. Інформатизація суспільства, швидка зміна технологій зумовлюють необхідність створення умов для неперервної освіти педагогів. Адже загострені суперечності між базовою підготовкою вчителів та індивідуально-творчим характером їхньої діяльності, процесом динамічного оновлення наукових знань та недостатнім рівнем професійної компетентності, обсягом наукової інформації, а також темпами її зростання та можливостями засвоєння надають післядипломній педагогічній освіті особливого значення.

Новий етап розвитку освіти вимагає створення системи неперервної освіти, яка здатна забезпечити нові сприятливі умови для масової соціальної і професійної мобільності суспільства. Саме інститут післядипломної освіти допомагає систематично поповнювати й оновлювати свої знання та вміння з урахуванням новітніх досягнень і перспектив розвитку науки й техніки.

Необхідність удосконалення ефективності системи післядипломної педагогічної освіти зумовлена сучасними підходами до розвитку освіти та надзвичайно важливими завданнями, які нею вирішуються. Інноваційний розвиток освіти України актуалізує проблему якісного оновлення післядипломної освіти та її найважливішої складової – підвищення кваліфікації педагогічних працівників. Від ефективної діяльності цього процесу, професійної компетентності педагогів залежить загальний рівень розвитку молодого покоління держави, рівень зростання його економічного і соціального статусу.

Метою процесу підвищення кваліфікації в нових умовах є розвиток педагога як особистості, який характеризується високим рівнем професіоналізму, інноваційним стилем науково-педагогічного

мислення та готовністю до прийняття творчих рішень, потребою у постійному самовдосконаленні й самокорекції професійної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Пріоритетним напрямом у роботі відділів, лабораторій, кафедр Волинського ІППО завжди є робота з учителем, безпосереднє спілкування з ним, вивчення потреб і запитів педагога, вибір оптимальних форм і засобів методичної та навчальної діяльності. Реалізується він через навчання на курсах підвищення кваліфікації, різноманітних семінарах, тренінгах, у роботі творчих груп. У міжкурсовий період кафедри, відділи, лабораторії працюють із районними (міськими) методичними кабінетами, методичними об'єднаннями вчителів-предметників, колективами шкіл, надаючи їм науково-методичну допомогу в організації навчально-виховного процесу.

Українське суспільство, як знаємо, має перетворитися на таке, що постійно вчиться, динамічно нагромаджує й ефективно використовує нові знання. Виконання цього завдання покликана забезпечити саме система післядипломної педагогічної освіти як одна з провідних ланок освітянської галузі. Основним завданням, над яким працює Інститут, є наукове і методичне забезпечення системи післядипломної освіти Волині, підвищення кваліфікації керівних кадрів та педагогічних працівників.

Основними напрямками діяльності Інституту є:

- науково-методичне забезпечення педагогічної діяльності працівників освіти, підвищення їх професійної кваліфікації, фахового, загальнокультурного і методичного рівнів;
- освоєння і практичне застосування теоретичних положень дидактики, методів і прийомів активізації навчальної діяльності школярів;

- вивчення й апробація прогресивних освітніх технологій, покращення управління процесом їх впровадження;

- організація ефективної системи науково-методичної роботи;

- організація гнучкої системи неперервної освіти педагогічних кадрів на основі андрагогічних принципів навчання;

- організація підвищення кваліфікації працівників освіти на інформаційній та проблемно-пошуковій основі;

- забезпечення цілісності й неперервності підвищення професійної майстерності педагогічних кадрів у міжкурсовий період;

- апробація досвіду шкіл щодо сучасних проблем освіти, у тому числі експериментальних навчально-методичних комплексів;

- створення педагогічних умов соціалізації молодих фахівців;

- розробка та реалізація програм, проектів, спрямованих на професійний розвиток педагогів;

- вивчення, узагальнення та поширення перспективного педагогічного досвіду;

- оволодіння навичками контрольно-аналітичної діяльності.

Волинський ІППО спрямовує процес підвищення кваліфікації педагогів на розширення інтелектуальної обізнаності, оновлення і суттєве доповнення отриманих психолого-педагогічних знань, вивчення нових технологій організації педагогічного процесу, узагальнення і впровадження перспективного педагогічного досвіду.

Ознайомившись із досвідом роботи інших закладів освіти та здійснивши аналіз сучасного стану і перспектив розвитку системи дистанційної освіти, працівники ВІППО розробили власну модель організації підвищення кваліфікації педагогічних кадрів Волинської області за **дистанційною формою навчання**. Зокрема:

- створено мережеві технології навчання (Навчальні веб 2.0-сайти, ВІППОWiki);

- діє блог для супроводу індивідуального навчання за дистанційною формою;

- проводиться апробація системи дистанційного навчання вчителів на платформі Moodle;

- для організації дистанційних семінарів, вебінарів, побудови модулів навчальних курсів, поширення методичних та дидактичних матеріалів, практичного розв'язування питань у галузі дистанційного навчання створено сайт «Дистанційне навчання вчителів Волинської області».

Підвищення кваліфікації за очно-дистанційною формою навчання – це керований, дидактично забезпечений і контрольований педагогічний процес, що ґрунтується на засадах співробітництва та партнерських стосунках усіх його учасників. Він передбачає залучення слухачів до активної самостійної

роботи (у зручному місці, за індивідуальним розкладом), основою якої є використання власного професійного досвіду та застосування сучасних інформаційно-комунікаційних засобів (систем доставки, відображення й обміну навчальною інформацією на відстані, телекомунікаційних мереж і засобів зв'язку).

Сьогодні розширюється проходження навчання за дистанційною формою вчителів п'яти предметів (математика, українська мова та література, початкова освіта, дошкільне виховання, позашкільна освіта). Звичайно, для цього має бути відповідна підготовка педагогів, готовність районів, покриття інтернету тощо.

Підвищення кваліфікації за дистанційною формою навчання запроваджується з метою:

- піднесення якості післядипломної освіти;

- створення умов для реалізації моделі відкритої освіти у забезпеченні рівних можливостей одержання якісної освіти й освіти протягом життя;

- збільшення тривалості підвищення кваліфікації без відриву слухачів від виконання професійних обов'язків;

- підвищення рівня та якості самостійної роботи слухачів;

- розвитку професійних компетенцій слухачів на базі широкого застосування у навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;

- індивідуалізації процесу підвищення кваліфікації відповідно до потреб і можливостей кожного слухача;

- створення єдиного освітньо-інформаційного простору регіону.

Вбачаємо, що дистанційна форма навчання знайде підтримку широкого кола педагогів, адже досвід дистанційної освіти маємо у роботі з обдарованими дітьми. У цій формі функціонують Волинська інтернет-олімпіада, заочна школа олімпійського резерву.

Разом з тим, у навчальних закладах області проходить апробація і впровадження нових концепцій та ідей, спрямованих на оновлення змісту навчально-виховного процесу. З допомогою працівників Інституту здійснюється науково-методичний супровід інноваційного розвитку навчальних закладів області. Відбувається залучення педагогічних колективів, окремих учителів до участі в інноваційних процесах, програмах, конкурсах, зокрема у щорічній обласній виставці дидактичних і методичних матеріалів «Творчі сходинки педагогів Волині».

В області працює чотири навчальних заклади, які мають статус експериментального загальноосвітнього навчального закладу всеукраїнського рівня, та 32 – регіонального, що дозволяє з допомогою працівників Інституту вдосконалювати діяльність навчальних закладів. Результатами дослідно-експериментальної роботи в них є розробка інноваційних моделей: сучасних навчальних закладів, управлінської діяльності, випускника навчального закладу, професійної компетентності педагога-дослідника; створення інноваційного освітнього середовища; підготовка

авторських програм; укладення методичних рекомендацій; установлення рівноправних партнерських стосунків між учасниками навчально-виховного процесу; орієнтація навчання на результат і набуття учнями найважливіших компетентностей.

Важливим напрямом нашої діяльності є функціонування обласних авторських лабораторій, які створені й діють на базі досвіду роботи педагогічних працівників, що мають звання «народний вчитель України», «заслужений вчитель України», переможців і лауреатів всеукраїнського конкурсу «Учитель року». Метою діяльності цих лабораторій є прискорення процесу трансформації перспективного педагогічного досвіду в широку практику, сприяння розвитку професійної майстерності освітян області.

Узгодженості напрямів державної політики в галузі освіти та швидкому реагуванню на інноваційні перетворення сприяє міжкурсова діяльність Інституту. Особливим об'єктом цієї роботи є керівники освітніх установ. Вдалося реалізувати систему міжкурсової роботи щодо сучасних підходів в управлінській діяльності. Передусім – це навчання завідувачів методкабінетів, школи молодого керівника, керівника новоствореного закладу нового типу, резерву керівних кадрів.

Вибір форм навчання в міжкурсовий період здійснюється з урахуванням індивідуальних потреб педагогічних працівників і навчальних закладів та заявок регіональних органів управління освітою: майстер-класи викладачів кафедр, постійно діючі навчальні семінари, виїзні зональні семінари, семінари-тренінги тощо.

Поряд із нашою науковою, науково-методичною, навчально-методичною, інноваційною та дослідно-експериментальною роботою розвивається і господарська діяльність, працюємо над зміцненням матеріально-технічної бази Інституту. Так, протягом декількох місяців минулого року, враховуючи складні фінансові умови, зроблено поточні ремонтні роботи (за віднайдені позабюджетні кошти): оновлено фасад, замінено вікна, двері на енергозбережні; для слухачів курсів і працівників установлено вай-фай-роутери в гуртожитку та бібліотеці; проводилися заходи з охорони праці, пожежної та електробезпеки; проведено підготовку приміщень до опалювального сезону; встановлено інформаційний банер на фасаді. Вирішено питання

харчування слухачів; запроваджено соціальний пакет для безкоштовного медичного огляду педагогів області, які проходять курси підвищення кваліфікації. Співпраця, налагоджена з Волинською обласною клінічною лікарнею, досить успішна: з жовтня минулого року понад 700 учителів пройшли обстеження у медичному закладі. Ця робота триває, адже вона – ще одне наше пріоритетне завдання.

Проблеми післядипломної педагогічної освіти специфічні. Вони стосуються і тих, хто навчається, і тих, хто навчає, а також змісту, форм, методів, засобів навчання. Нагальною потребою є реформування її діяльності, оновлення підходів до підвищення кваліфікації педагогів, удосконалення роботи в міжтестастійний період.

Ми бачимо своє завдання в тому, щоб спрямувати процес підвищення кваліфікації педагогів на розширення інтелектуальної обізнаності, оновлення і суттєве доповнення отриманих психолого-педагогічних та фахових знань, вивчення нових технологій організації навчального процесу, узагальнення і впровадження перспективного досвіду. Для цього потрібно бути обізнаним із сучасними педагогічними концепціями, досягненнями теорії і практики, відчувати актуальність інновацій. Виходимо з того, що розвиток активності вчительських кадрів – процес керований. Тому цілеспрямовано беремо на себе функції координатора роботи всіх методичних підрозділів області, від шкільного методичного кабінету і вище. Віримо в те, що навчання – це не лише передача знань, а й творчий процес людських взаємин.

Висновки. Все це дозволяє стверджувати, що ВІППО має вагомий здобуток: тут щорічно підвищує кваліфікацію, проходить стажування, бере участь у різних формах методичної роботи велика кількість педагогічних, науково-педагогічних працівників Волині. А реалізація планів дасть можливість створити потужний навчальний заклад післядипломної освіти, у якому будуть діяти наукові підрозділи, інноваційні структури, розшириться наукова та дослідницька діяльність педагогічних та науково-педагогічних працівників. Це дозволить суттєво вдосконалити підвищення кваліфікації педагогів, реалізувати міжнародні освітні програми і проекти, забезпечити інтеграцію у європейський освітній простір.

Література

1. Даниленко Л. І. Інноваційний освітній менеджмент : навч. посібн. / Л. І. Даниленко. – К. : Главник, 2006. – 144 с.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : підручник / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2012. – 352 с.
3. Кравченко Л. Наукові основи професійної підготовки менеджера освіти впродовж життя / Л. Кравченко // Імідж сучасного педагога. – 2011. – № 4. – С. 29–33.
4. Маслов В. І. Моделювання педагогічних систем : сутність та технологія / В. І. Маслов // Післядипломна освіта в Україні. – 2013. – № 1. – С. 15–19.
5. Олійник В. В. Тенденції розвитку післядипломної педагогічної освіти в умовах трансформації суспільства / В. В. Олійник // Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. – 2013. – № 1. – С. 56–66.
6. Пехота О. М. Особистісно-орієнтоване навчання: підготовка вчителя : [монографія] / О. М. Пехота, А. М. Старева. – Миколаїв : Іліон, 2007. – 272 с.